

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยายาง จังหวัดเพชรบุรี

Guidelines for Developing the Quality of Management One Tambon One Product (OTOP) Project in Thayang District, Phetchaburi Province

พีรพัฒน์ กำเนิดถาวร¹/ วลัยพร ชินศรี²

Phiraphat Kamnoedthawon¹/ Walaiporn Chinnasri²

¹นักศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

¹Master of Public Administration student, Public Administration major, Stamford International University

²อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัยพร ชินศรี มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

²Advisor, Asst. Prof. Dr. Walaiporn Chinnasri Stamford International University

Corresponding Author E-mail: tigeriepee@gmail.com

(Received: October 19, 2025; Revised: May 5, 2026; Accepted: June 24, 2026)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นตามลักษณะส่วนบุคคลที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) 3) ปัจจัยในการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผล กับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และ 4) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยายาง จังหวัดเพชรบุรี ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี เชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ภาคีเครือข่าย โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จำนวน 138 คน วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตาและแบบบังเอิญเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนวิธีวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากหน่วยงานราชการ ตัวแทนภาคเอกชน และภาคประชาชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก 2) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไม่ต่างกัน 3) ระดับการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้านทรัพยากรในพื้นที่ และด้านบุคลากรที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผล กับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในพื้นที่อำเภอยายาง จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านงบประมาณ ด้านภาคีเครือข่าย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และด้าน 4 P. (Product, Price, Promotion และ Place) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) แนวทาง และองค์ความรู้ใหม่ๆ พบว่า สามารถนำไปวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเสริมสร้างรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพ และเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

Abstract

This research article aimed to: 1) study the level of factors in developing the quality of management of the One Tambon One Product project; 2) study whether different personal characteristics affect the development of the quality of management of the One Tambon One Product project; 3) study the factors in developing the quality of management of the One Tambon One Product project that have a causal relationship with the development of the quality of management of the One Tambon One Product project; and 4) study guidelines for developing the quality of management of the One Tambon One Product project in Tha Yang District, Phetchaburi Province. A mixed-methods research approach was employed. For the quantitative research, the sample consisted of 138 network partners of the One Tambon One Product project selected by quota and accidental sampling techniques. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. For the qualitative research, in-depth interviews were conducted with 20 key informants selected purposively from government agencies, private sector representatives, and the public sector. Data were analyzed using content analysis. The research results revealed that 1) the development of the quality of management of the One Tambon One Product project was at a high level; 2) personal characteristics, including gender, age, educational level, occupation, average monthly income, and work experience, showed no differences in opinions regarding the development of the quality of management of the One Tambon One Product project; 3) local resources and personnel had a causal relationship with the development of the quality of management of the One Tambon One Product project in Tha Yang District, Phetchaburi Province, at the statistical significance level of 0.001, while budget, network partners (related agencies), and the 4 Ps (Product, Price, Promotion, and Place) had a causal relationship at the statistical significance level of 0.01; and 4) guidelines and new knowledge were found that can be used for planning community product development in order to increase income, create jobs, generate occupations, and improve the quality of life of people in local communities.

Keywords: Quality Development, Management, One Tambon One Product Project

บทนำ

ประเทศไทยผ่านวิกฤตทางเศรษฐกิจมาแล้ว มากมาย แต่ที่ส่งผลกระทบต่อคนในสังคมเป็นวงกว้าง นั่นคือ วิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่ง เป็นช่วงเวลาประเทศไทยเผชิญกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ ประชาชนทุกระดับประสบปัญหาต่าง ๆ ปัญหาหนึ่งที่ประชาชนระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศถูกรุมเร้าคือ ปัญหาความ ยากจน เป็นระยะเวลาต่อเนื่องยาวนาน จนกระทั่งเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 รัฐบาลในขณะนั้น จึงได้มีการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เป็นนโยบายเร่งด่วนจะจัดให้มีโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น โดยรัฐในขณะนั้นได้เข้าช่วยเหลือในด้านความรู้ และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ตลาด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาจากการเปลี่ยนแปลง

สภาวะแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกประเทศเช่น การรวมตัวกันของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) การเปลี่ยนแปลง ของสภาพภูมิอากาศ กระแสการอนุรักษ์และรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป การก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบดิจิทัลดิสรรับชั่น หรือแม้กระทั่งการแพร่ระบาดของ เชื้อโคโรนา-2019 ที่กำลังเป็นปัญหาของทุกประเทศเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เป็นต้น ส่งผลให้ผู้บริโภคมีความต้องการสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการเปลี่ยนไป รวมทั้งผลกระทบต่อความต้องการ ผลิตภัณฑ์OTOP ด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2567)

ต่อมาคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอน.ตม) จึงได้กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion : OPC) ได้กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยใช้เป็นในการคัดสรร ผลิตภัณฑ์ เป็นประจำทุก 2 ปี เพื่อให้กลุ่มโอท็อปที่มีในแต่ละชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาของท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีหน่วยงานภาครัฐให้การส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้สมัยใหม่ ข้อมูลแหล่งเงินทุน และการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มและเพิ่มช่องทางการตลาดเพื่อเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์สู่ตลาดในประเทศและต่างประเทศได้ หัวใจสำคัญคือ ผู้ประกอบการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จะต้องพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่ง ผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ในแต่ละประเทศ (ทิชากร เสธบัว, 2556) โดยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐได้ร่วมกันเื้ออำนวยการกลุ่มโอท็อปโดยมีการเปิดลงทะเบียนให้กลุ่มโอท็อปส่งผลิตภัณฑ์เด่นที่ผลิตได้นำเข้าสู่กระบวนการคัดสรร มีการจัดอันดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์โอท็อปตั้งแต่ 1 ดาว ซึ่งถือเป็นเกณฑ์ต่ำที่สุด ถึงระดับ 5 ดาว ซึ่งถือว่ามีคุณภาพสูงสุด ซึ่งการจัดระดับดาวของผลิตภัณฑ์โอท็อปจะนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการกำหนดแผนการส่งเสริมและ พัฒนาให้เหมาะสม (พิมพ์พิสุทธิ อ้วนล้ำ และคณะ, 2560)

อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มผู้ผลิตผู้ประกอบการได้ประสบปัญหาหลายด้าน เช่น ผลผลิตล้นตลาด ไม่สามารถหา สถานที่จัดจำหน่ายได้การผลิตส่วนใหญ่คล้ายคลึงกันไม่มีความแปลกใหม่ ซึ่งมีสาเหตุจากการเลียนแบบมากกว่าเรียนรู้ส่วนที่เป็นนวัตกรรมจริง ๆ ซึ่งมีน้อยมาก ส่งผลให้หลายกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จ อีกทั้ง นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านตลาดด้านบัญชีและการเงิน ด้านการผลิต ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้านต้นทุนการผลิต (ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์, 2557)

บทนำนี้จะเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยจะพิจารณา ถึงระดับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อแก้ไขปัญหาที่พบและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการที่แข็งแกร่งและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพจะเป็นกุญแจสำคัญในการ ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ ที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) อันจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเสริมสร้างรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพ และเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นตามลักษณะส่วนบุคคลที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)
3. เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผล กับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) เชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ภาควิชาเครือข่าย โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จำนวน 138 คน วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตาและแบบบังเอิญเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนวิธีวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากหน่วยงานราชการ ตัวแทนภาคเอกชน และภาคประชาชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเนื้อหา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างของรัฐ ภาคเอกชน ลูกจ้างเอกชน องค์กรสตรี ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการ OTOP ในพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งหมด จำนวน 540 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างของรัฐ/เอกชน องค์กรสตรี ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการ OTOP ในพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สูตรคำนวณของ Green (1991) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ภาควิชาเครือข่าย / เจ้าหน้าที่รัฐ/ผู้นำชุมชน/ภาคเอกชน และกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ 6) ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และ

ตอนที่ 3 ข้อมูลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เป็นข้อคำถามปลายปิดและประเมินค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale)

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire)

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

ตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ แนวคิดของนักวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้มีความสอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

2. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง

3. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อทำการตรวจสอบและคำนวณหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ (Index of item Objective Congruence: IOC) เกณฑ์คุณภาพที่ตั้งไว้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.70 - 1.00

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดสอบ (Try-Out) กับบุคคลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.807 ถือว่ายอมรับได้ และนำแบบสอบถาม ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บข้อมูลงานวิจัย จาก มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด ถึงบุคลากรในภาคีเครือข่ายในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี

2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในภาคีเครือข่ายในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 138 คน และเก็บรวบรวม นำมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติและวิเคราะห์ เนื้อหาต่อไป

3. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ นำข้อมูลมาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียง ข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์การทำงาน คำนวณหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอด้วยตาราง

2. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยในการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จำนวน 20 ข้อ และข้อมูลคุณภาพในการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 20 ข้อ คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์

3. วิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นำมาแจกแจงและเรียบเรียงเป็นประเด็นเกี่ยวกับ แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

1. ทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ต่างกัน โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ one-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่ม ขึ้นไป และหากพบว่ามีค่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test)

2. ทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยในการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผลกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multi Linear Regression Analysis) และทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน คือ Durbin-Watson ซึ่งมีค่าเท่ากับ $1.5 \leq \text{Durbin-Watson} \leq 2.5$

แบบสัมภาษณ์เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตีความจากข้อมูลเบื้องต้นด้วยการแยกประเภทการลดทอนข้อมูล จัดเป็นหมวดหมู่ และสร้างข้อสรุป โดยนำผลการสรุปต่าง ๆ มาเชื่อมโยงจน เกิดเป็นโครงสร้างที่สามารถตอบปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยแล้วนำเสนอด้วยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่ อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ได้แก่ ประกอบด้วย (1) ทรัพยากรในพื้นที่ (2) บุคลากร (3) งบประมาณ (4) ภาาติเครือข่าย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และ (5) 4 P. (Product, Price, Promotion และ Place) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติ ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงผลการศึกษาใน ภาพรวมและรายด้าน ดังปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ภาพรวม

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการบริหารจัดการ ของภาาติเครือข่าย	ลำดับที่
1. ทรัพยากรในพื้นที่	3.65	0.79	มาก	5
2. บุคลากร	3.70	0.64	มาก	2
3. งบประมาณ	3.74	0.58	มาก	1
4. ภาาติเครือข่าย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)	3.70	0.75	มาก	3
5. 4 P. (Product, Price, Promotion และ Place)	3.68	0.85	มาก	4
รวม	3.69	0.62	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในภาพรวม มีระดับการบริหารจัดการของภาาติเครือข่ายอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับการบริหารจัดการของภาาติเครือข่ายอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.58) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.64) ด้านภาาติเครือข่าย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.75) ด้าน 4 P. (Product, Price, Promotion และ Place) ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.85) และด้าน ทรัพยากรในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.79)

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบลักษณะส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	Sig.	ผลการศึกษา
1. ประชากรของภาาติเครือข่ายที่มีเพศต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนา คุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ใน พื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน	One way ANOVA	0.342	ปฏิเสธ
2. ประชากรของภาาติเครือข่ายที่มีอายุต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนา คุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ใน พื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน	One way ANOVA	0.157	ปฏิเสธ

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	Sig.	ผลการศึกษา
3. ประชากรของภาคีเครือข่ายที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน	One way ANOVA	0.822	ปฏิเสธ
4. ประชากรของภาคีเครือข่ายที่มีอาชีพต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน	One way ANOVA	0.557	ปฏิเสธ
5. ประชากรของภาคีเครือข่ายที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน	One way ANOVA	0.433	ปฏิเสธ
6. ประชากรของภาคีเครือข่ายที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน	One way ANOVA	0.617	ปฏิเสธ

จากตารางที่ 2 ลักษณะส่วนบุคคลในภาพรวม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์การทำงาน ที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน

คุณภาพในการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในภาพรวม มีระดับคุณภาพในการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ มีคุณภาพในการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้านประสิทธิผลของการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบ ระดับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

ปัจจัยในการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)	การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)					
	ประสิทธิ ภาพใน การดำเนิน งาน	ประสิทธิ ผลของ การ บริหารจัดการ	ความพึงพอใจ ของ ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	การมี ส่วนร่วม ของชุมชน	การบริหาร จัดการ ด้านคุณภาพ ผลิตภัณฑ์	ภาพรวม
1. ทรัพยากรในพื้นที่	0.308**	-	0.295**	0.208*	-	0.281***
2. บุคลากร	0.240*	-	-	0.241*	-	0.208***
3. งบประมาณ	0.210*	-	-	0.249**	-	0.173**
4. ภาคีเครือข่าย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)	-	-	0.229*	-	-	0.200**
5. 4 P. (Product, Price, Promotion และ Place)	-	0.335***	-	-	0.375***	0.185**

จากตารางที่ 3 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในภาพรวม ด้านทรัพยากรในพื้นที่ และด้านบุคลากร ความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านงบประมาณ ด้านภาคีเครือข่าย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และด้าน 4 P. (Product, Price, Promotion และ Place) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม พบว่า การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยเน้นบูรณาการให้สอดคล้องอย่างเป็นระบบ ใช้ธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมชุมชนมาสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างความแตกต่างและเพิ่มมูลค่า การสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชน การพัฒนาระบบมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ และการสนับสนุนการตลาดดิจิทัล ภาคีเครือข่ายซึ่งครอบคลุมทั้งหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชน และการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันได้ในตลาดที่มีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต

อภิปรายผล

1. ระดับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในภาพรวมและรายด้าน มีระดับคุณภาพในการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ด้านประสิทธิผลของการบริหารจัดการ ด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการบริหารจัดการด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การขับเคลื่อน OTOP ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความพึงพอใจ และคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน ต้องบูรณาการโครงสร้างงานที่ชัดเจน เทคโนโลยีและข้อมูล โปร่งใสและตรวจสอบได้ การกระจายอำนาจสู่ชุมชน การพัฒนาศักยภาพคน การเชื่อมเครือข่ายหลายระดับ มาตรฐานและระบบคุณภาพเข้มแข็ง การตลาดสมัยใหม่ และการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เมื่อมีมติทั้งหมดทำงานสอดคล้องกัน โครงการจะเสริมความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับคุณภาพชีวิต และดำรงอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้อย่างมั่นคงในระยะยาว สามารถแยกเป็นรายด้านเรียงตามลำดับดังนี้

ด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ในภาพรวมและรายข้อ มีระดับคุณภาพในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า โครงการ OTOP ยกระดับประสิทธิภาพด้วยการลดขั้นตอนซ้ำซ้อน กำหนดผู้รับผิดชอบชัดเจน และปรับโครงสร้างงานให้ติดตามตรวจสอบได้ง่าย ควบคู่กับการใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม ระบบฐานข้อมูลกลาง และแดชบอร์ดเพื่อการตัดสินใจแบบเรียลไทม์ การวางแผนปฏิบัติงานประจำปีต้องยึดตัวชี้วัดที่สะท้อนผลลัพธ์จริงด้านรายได้ การขาย และการขยายตลาด

ด้านประสิทธิผลของการบริหารจัดการ ในภาพรวมและรายข้อ มีระดับคุณภาพในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการ มีระบบติดตามและประเมินผลที่โปร่งใส เพื่อให้มั่นใจว่าเป้าหมาย เช่น การเพิ่มยอดขาย การสร้างงาน หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม การสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการมีความสามารถในการวางแผนธุรกิจ การตลาด การเงิน และการควบคุมคุณภาพ สามารถทำให้โครงการบรรลุผลสำเร็จที่ยั่งยืน

ด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในภาพรวมและรายข้อ มีระดับคุณภาพในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คุณภาพการบริหารจัดการและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงผู้ประกอบการ ท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน และผู้บริโภคด้วยความโปร่งใสในการดำเนินงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนมาก มีความพึงพอใจทุกขั้นตอน มีความเปิดเผย โดยเฉพาะด้านงบประมาณและการจัดสรรทรัพยากร มีการรายงานผลเป็นระบบ มีการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ และเปิดโอกาสให้ตรวจสอบได้

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ในภาพรวมและรายข้อ มีระดับคุณภาพในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้มีส่วนกำหนดทิศทางและผลักดันการดำเนินงานในทุกขั้นตอน สร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมในโครงการ โดยการจัดเวทีประชุมอย่างต่อเนื่องเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร แม่บ้าน เยาวชน ผู้สูงอายุ หรือ แม้แต่ผู้พิการ ได้แสดงความคิดเห็นและนำเสนอความคิดสร้างสรรค์

ด้านการบริหารจัดการด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมและรายข้อ มีระดับคุณภาพในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า มาตรฐานการผลิตที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเกณฑ์สากล เพราะมาตรฐานที่ดี คือ พื้นฐานสำคัญของการสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานด้านความปลอดภัยด้านอาหาร สุขอนามัย หรือมาตรฐานด้านบรรจุกัญชี ล้วนมีผลต่อการยอมรับในตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การนำระบบมาตรฐาน เช่น GMP หรือ HACCP เข้ามาปรับใช้จึงเป็นสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นตรงกันว่าช่วยยกระดับคุณภาพและทำให้ผลิตภัณฑ์ OTOP มีความพร้อมที่จะเข้าสู่การแข่งขันในตลาดที่กว้างขึ้น ขณะเดียวกัน การตรวจสอบคุณภาพในทุกขั้นตอนของการผลิตสอดคล้องกับทฤษฎี พงษ์สุวรรณศิริ และคณะ (2565) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของผู้ประกอบการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับ ความทันสมัย การจัดทำบัญชีเป็นแบบง่าย ผลิตภัณฑ์จำหน่ายตามออเดอร์ และมีการแบ่งงานกันตามความถนัด แนวทางเพิ่มศักยภาพการส่งออก เน้นการรวมกลุ่มผู้ประกอบการให้เข้มแข็ง อาจจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจเครือข่ายหรือสหกรณ์ โดยมีผู้นำกลุ่มและผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำปรึกษาและกำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกัน รวมทั้งยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาช่องทางการจำหน่ายผ่านตัวแทนส่งออกหรือการค้าออนไลน์

2. ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ลักษณะส่วนบุคคลไม่มีผลต่อมุมมองต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ซึ่งอาจเกิดจากประสบการณ์ชีวิต ความรับผิดชอบ หรือบทบาทในการทำงานที่แตกต่างกัน ดังนั้น การวางแผนพัฒนาบริการสาธารณะในอนาคตควรคำนึงถึงความหลากหลายของบุคลากร เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) แต่ละกลุ่มได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปาริชาติ คุณปลื้ม (2561) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มโอท็อปภาคตะวันออก โดยเน้นสินค้าประเภทของใช้ ของตกแต่ง และของที่ระลึก ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสังเกต และการถอดบทเรียนจากการสนทนากลุ่ม การจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มโอท็อปภาคตะวันออกมีความเชื่อมโยงระหว่างการสืบทอดความรู้ การพัฒนานวัตกรรม และการสร้างระบบถ่ายทอดที่ชัดเจน ทั้งในระดับครอบครัวและกลุ่มชุมชน ส่งผลให้เกิดการคงอยู่และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

3. ปัจจัยในการบริหารจัดการ ในภาพรวม ด้านทรัพยากรในพื้นที่ และด้านบุคลากร ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผลต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอท่าช้าง จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านงบประมาณ ด้านภาคีเครือข่าย (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และด้าน 4 P. (Product, Price, Promotion และ Place) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการ OTOP ในพื้นที่อำเภอท่าช้าง จังหวัดเพชรบุรี มิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านทรัพยากรและบุคลากรเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยความเข้มแข็งของงบประมาณ การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย และการดำเนินการทางการตลาดในมิติ 4P อย่างสอดคล้องกัน โดยปัจจัยด้านทรัพยากรและบุคลากร สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของการมีทรัพยากรในพื้นที่ที่เพียงพอและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในขณะเดียวกัน ด้านงบประมาณ ภาคีเครือข่าย และ 4P แม้ทรัพยากรและบุคลากรจะเป็นหัวใจหลัก แต่การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม การประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดก็ยังมีบทบาทสำคัญต่อความยั่งยืนของโครงการ OTOP สอดคล้องกับสุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ (2567) ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดเป้าหมายร่วมกันของเครือข่าย ความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่าย ความสัมพันธ์กันแบบปฐมนิเทศ

ภูมิ การสร้างจิตสำนึกและ มองเห็นประโยชน์ของส่วนร่วมภายในเครือข่าย การกระตุ้นเพื่อให้รวมตัวเป็นเครือข่ายได้รวดเร็ว ความพร้อมในการร่วมเป็นเครือข่าย การสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน สมาชิก เครือข่ายมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ศักยภาพ และมีภาวะผู้นำ เครือข่ายความร่วมมือที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมการจัดระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

4. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาสรุปประเด็น ดังนี้ จำเป็นต้องเน้นการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า ทั้ง วัตถุดิบ ภูมิปัญญาชาวบ้าน และทรัพยากรธรรมชาติ โดยผนวกเข้ากับนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพสินค้า ขณะเดียวกันควรพัฒนากลไกการจัดการที่ทำให้ทรัพยากรเหล่านี้สามารถนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง ไม่สิ้นเปลือง และก่อให้เกิด มูลค่าเพิ่มในเชิงเศรษฐกิจ สร้างความรู้ ความสามารถ และทักษะการบริหารจัดการเชิงธุรกิจแก่ผู้ประกอบการ OTOP โดยเฉพาะด้านการคำนวณต้นทุน การบริหารจัดการคุณภาพสินค้า และการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการตลาด พร้อมทั้งเสริมสร้าง ภาวะผู้นำท้องถิ่นและผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายและสร้างแรงบันดาลใจแก่ชุมชน การสนับสนุนงบประมาณ จากภาครัฐมีความโปร่งใสและตรงตามความต้องการของชุมชน โดยเน้นการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน การอบรม พัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างบรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน การเข้าร่วมงานแสดงสินค้า และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจำหน่าย สินค้าออนไลน์ สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และ ทรัพยากรในการพัฒนา OTOP สอดคล้องกับกลยุทธ์ ทุมนาน (2563) ผลการวิจัยพบว่า กลไกสำคัญที่ส่งผลต่อความเข้มแข็ง ของเครือข่าย ได้แก่ ภาวะผู้นำ ความต่อเนื่องของกิจกรรม การสนับสนุนทรัพยากร ผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วม การบริหาร จัดการ การเรียนรู้ และการสื่อสาร รูปแบบการพัฒนาในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายสามารถอธิบายเป็น องค์ประกอบเชิงระบบที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นแบบแผน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนา ความเข้าใจในการบริหารงานและการเสริมสร้างศักยภาพบุคคลของเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคกลางของประเทศสอดคล้องกับนายธวัช วรวัฒน์ (2563) ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำควรสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดการท่องเที่ยว ประชาชนควรอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ของชุมชน และควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ปาริชาติ คุณปลื้ม (2561) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มโอท็อปภาคตะวันออก โดยเน้นสินค้า ประเภทของใช้ ของตกแต่ง และของที่ระลึก ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง การสังเกต และการถอด บทเรียนจากการสนทนากลุ่ม การจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มโอท็อปภาคตะวันออกมีความเชื่อมโยงระหว่าง การสืบทอดความรู้ การพัฒนานวัตกรรม และการสร้างระบบถ่ายทอดที่ชัดเจน ทั้งในระดับครอบครัวและกลุ่มชุมชน ส่งผลให้ เกิดการคงอยู่และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม พบว่า การจัดการ OTOP ต้องก้าวข้ามการเน้นด้านการผลิตเพียงอย่างเดียวไปสู่การสร้าง “ระบบ คุณค่า” ที่ครอบคลุมตั้งแต่การบริหารทรัพยากรธรรมชาติ การเสริมพลังบุคลากร การใช้กลไกงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ไปจนถึงการบูรณาการเครื่องมือการตลาดที่สอดคล้องกับพลวัตเศรษฐกิจดิจิทัล เมื่อระบบเหล่านี้ทำงานร่วมกันอย่างสอดประสาน จะนำไปสู่การสร้างงาน สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และสะท้อนถึง ความสำคัญของ “โครงสร้างการมีส่วนร่วม” ที่ต้องเปิดพื้นที่ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจ วางแผน และติดตามประเมินผล นำไปสู่การเสริมสร้างความไว้วางใจและความรับผิดชอบร่วมกัน ผลลัพธ์คือ การสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนผ่านการยกระดับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่การยอมรับในระดับสากล

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยได้ว่า 1) คุณภาพในการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ควรมีระบบติดตามและประเมินผลที่โปร่งใส พร้อมใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการตัดสินใจแบบเรียลไทม์ และมีหลักสูตรอบรม ที่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ พร้อมติดตามผลการอบรมเพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างยั่งยืน ควรมีการเปิดเผยข้อมูล โดยเฉพาะการใช้งบประมาณและทรัพยากร เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ลดความกังวล เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทในการออกแบบนโยบาย จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง ที่เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มในชุมชน 2) การบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ควรกำหนด มาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งพัฒนาระบบตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน ตั้งแต่วัตถุดิบจนถึงการจัดส่ง เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ นโยบาย 3) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ควรส่งเสริมการบูรณาการระหว่างเครือข่ายท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์และความแตกต่างที่ตอบโจทย์ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้แนวทางการตลาดเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นการเล่าเรื่องราวผลิตภัณฑ์ การยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้า และการสร้างภาพลักษณ์ที่ทันสมัย ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างทักษะด้านการบริหารจัดการธุรกิจ การเงิน และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ของบุคลากรในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2567). *แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ*. ผู้แต่ง.
- กลอยใจ พุฒนาถ. (2563). กลไกในการสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 12(2): 289-302.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ptujournal/article/view/247098>.
- ทิชากร เกสรบัว. (2556). แนวทางการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product : OTOP) เพื่อการส่งออกในตลาดอาเซียน. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 30(2): 160-163.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/32242>.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร, และอุทิศ สังขรัตน์. (2557). แนวทางการพัฒนาการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 10(1): 103.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/eJHUSO/article/view/85711>.
- ธัญญ์ วรวัฒน์. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดนครราชสีมา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปาริชาติ คุณปลื้ม. (2561). *การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษากลุ่มโอท็อป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- พิมพ์พิสุทธิ์ อ้วนล้ำ และคณะ. (2560). การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(โอท็อป) ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 8(2): 207-238.
- ลาวัญญ์ พงษ์สุวรรณศิริ, และคณะ. (2565). *แนวทางการส่งออกผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายของธุรกิจโอท็อป 5 ดาว จังหวัดชายแดนใต้*. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุนทร ปัญญาพงษ์, และคณะ. (2567). การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและสร้างความเข้มแข็งของ เกษตรกรยุคใหม่โดยใช้หลักเกษตรกรรมยั่งยืนหลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 1(9): 113-120.

Green, S. B. (1991). How Many Subjects Dose It Take to Do a Regression Analysis. *Multivariate Behavioral Research*, 26(3): 499-510.